

Trojice výstav MZM připomíná Janáčka: Nahlíží domů, ukazuje rukopisy a vznik Lišky Bystroušky

Trojici výstav k poctě světově uznávaného skladatele Leoše Janáčka připravilo Moravské zemské muzeum (MZM) v Brně jako příspěvek k Mezinárodnímu divadelnímu a opernímu festivalu Janáček Brno 2018.

Rukopisy Leoše Janáčka jsou od 17. listopadu do 9. prosince k vidění ve foyer čerstvě rekonstruovaného Janáčkova divadla. Genezi jeho v pořadí sedmé opery Příhody lišky Bystroušky přiblíží jen na tři dny a za přísných bezpečnostních podmínek vystavené originály umělcových rukopisů v Památníku Leoše Janáčka ve Smetanově ulici. Soukromí Janáčkovy rodiny poodhalí výstava Doma u Janáčků, a to prostřednictvím většinou poprvé prezentovaného materiálu. Výstava se koná od 23. listopadu do 24. února 2019 v Mramorových sálech v Biskupském dvoře MZM.

Archiv Leoše Janáčka Moravského zemského muzea je od 30. října 2017 zapsán v mezinárodním registru Paměti světa UNESCO.

Krása Janáčkových rukopisů

Výstavní prostory:	Foyer Janáčkova divadla, Rooseveltova 7, Brno
Termín výstavy:	17. 11. – 9. 12. 2018
Kurátor:	doc. PhDr. Jiří Zahrádka, Ph.D.
Grafická úprava a tisk:	Barbara Zemčík, Karel Poneš

„Leoš Janáček nás okouzluje nejenom originálním hudebním jazykem, ale také unikátním rukopisem svých kompozic. Jeho notový záznam se za bezmála šedesát let tvůrčí činnosti pochopitelně měnil, od úhledného školního krasopisu až po rukopis vrcholných kompozic, jejichž grafická podoba je výtvarně neobyčejně působivá,“ říká autor všech tří výstav Jiří Zahrádka, vedoucí oddělení dějin hudby MZM. V Archivu Leoše Janáčka Moravského zemského muzea se dochovalo množství skladatelových manuskriptů, které tento vývoj dokládají. Janáčkův rukopis se výrazně měnil v 90. letech 19. století v souvislosti s jeho zájmem o lidovou hudbu, kdy byl nucen v rychlosti zapisovat znění písní přímo v terénu, podobně jako později při zapisování nápěvků mluvy. Z Janáčkovy kompoziční práce jsou vystaveny velkoformátové tisky skic, psané většinou na běžný kancelářský papír bez předtištěné notové osnovy, dále autografy klavírních, komorních, sborových, orchestrálních či vokálně-orchestrálních partitur, které jsou psány většinou na notový papír, později také na běžný kancelářský papír, na který Janáček tiskl notovou osnovu razítkem, rýsoval speciálními „krabítky“, nebo jen volně načrtl. Při komponování používal téměř vždy pero a černý inkoust. Většina listů je popsána oboustranně, přičemž rubová strana obsahuje zrušené strany různých verzí daného či dokonce úplně jiného díla. Autografy vrcholného období vypovídají o soustředěné, emotivně vypjaté práci, která se projevovala velmi rychlým záznamem. Výstava zájemce provede krásou Janáčkových rukopisů od rané tvorby až po díla napsaná krátce před smrtí.

Příhody lišky Bystroušky

Výstavní prostory:	Památník Leoše Janáčka, Smetanova 14, Brno
Termín výstavy:	20. 11. a 21. 11. 2018
Kurátor:	doc. PhDr. Jiří Zahrádka, Ph.D.
Design:	Barbara Zemčík
Překlad:	Graeme Dibble

Geneze Janáčkovy v pořadí sedmé opery Příhody lišky Bystroušky je zajímavá a zároveň značně komplikovaná. „Dokládá to množství dokumentů, které mají různý výpovědní charakter. Výstava prezentuje ty nejvýznamnější, které se pro svou vzácnost a choulostivost prakticky vůbec nevystavují. Návštěvníci výstavy mohou spatřit například Janáčkem poznamkované výstřižky z Lidových novin s prvním vydáním Těsnohlídkovy novely, které stojí na samém počátku této světově proslulé opery,“ popisuje Zahrádka. Prezentováno je také první knižní vydání Lišky Bystroušky, se kterým Janáček pracoval při přípravě libreta, a dále autografy partitury či notové materiály, které byly užity při světové premiéře opery v roce 1924 v Brně. K vidění je též originál návrhu Eduarda Miléna na titulní list tištěného klavírního výtahu, vydaného v nakladatelství Universal Edition.

Výstava vznikla s přispěním Statutárního města Brna a Jihomoravského kraje.

Doma u Janáčků

Výstavní prostory:	Mramorové sály, Biskupský dvůr, Muzejní 1, Brno
Termín výstavy:	23. 11. 2018 – 24. 2. 2019
Kurátor:	doc. PhDr. Jiří Zahrádka, Ph.D.
Design:	Barbara Zemčík
Výtvarná spolupráce:	Vendula Chalánková
Překlad:	Graeme Dibble

Je téměř pravidlem, že o každodenním, soukromém životě výjimečných osobností není mnoho informací. Jinak to není ani v případě Leoše Janáčka. „O jeho každodenních rituálech, chvílích odpočinku i zájmech mimo jeho profesi toho víme jen málo. Dochované vzpomínky popisují, jak Janáček učil, jezdil na různá místa, nebo jak se setkával s různými osobnostmi, účastnil se významných událostí, ale jak vypadal Janáčkův den strávený v soukromí, o tom mnoho nevíme,“ přibližuje autor výstavy Jiří Zahrádka.

Na výstavě budou pro lepší představu o Janáčkově soukromí vystaveny skladatelovy osobní předměty, které byly dlouhá léta uzavřeny před zraky veřejnosti v trezorech Janáčkovy archivu Moravského zemského muzea. Najdeme mezi nimi řadu věcí, které skladatel denně používal nebo které jej obklopovaly, těšily jej a tvořily jeho domov. Patří k nim i předměty spojené se vzpomínkami na předčasně zemřelé děti Vladimíra a Olgu. Manželé Janáčkoví sídlili ve svém životě v podstatě jen na dvou brněnských adresách; do roku 1910 ve starém, neútulném pavlačovém domě na Klášterním (dnes Mendlově) náměstí na Starém Brně, kde žili jako rodina, vychovávali děti, ale kde také obě děti zemřely. „Poté žili v nově vystavěném domečku v zahradě varhanické školy na Smetanově ulici, kam se již stěhovali bez dětí, pouze s věrnou hospodyní Márou a pejskem Čertem,“ dodává Zahrádka. Výstava vznikla s přispěním Jihomoravského kraje.

Kontakty pro tisk:

doc. PhDr. Jiří Zahradka, Ph.D. – autor výstav, vedoucí Oddělení dějin hudby MZM,
jzahradka@mzm.cz, +420 515 910 484, +420 777 867 681

RNDr. Barbora Javorová – PR servis MZM, bjavorova@mzm.cz, +420 533 435 273, +420 602 812 682

Partneři výstavy: